

Manavlok's College of Social Work,

Ambajogai Dist. Beed

Report On Webinar Series

Year: 2020-2021

Dr. Prakash Jadhav

Principal

Manavlok's College of Social Work, Ambajogai

Dr. Rama Pande

IQAC Coordinator

Dr. Hanumant Salunke

Co-coordinator

List of Webinar Series 2020-21 Index

Sr. No	Topic of The Webinar	Date	Resource Person	Co-ordinator
1	Challenges Before Social Work in Pandemic situation	07/09/2020	Mr.Heramb Kulkarni, Ahemadnagar	Dr. Arundhati Patil Professor.
2	Youth and Health Care in The Time of Covid 19 Action and Change	12.09.2020	Dr. Abhay Shukla Coordinator Jan Swasth Abhiyan, Maharashtra	Dr. Nazir Sheikh, Professor. Dr. Hanumant Salunke, Assistant Professor
3	Present Social Movements: Nature and Direction	19 .09. 2020	Miss. Ulkatai Mahajan Jalgaon	Kisan Anna Shingare, Assistant Professor
4	Learning and knowledge gaining became challenge during Covid-19	22/09/20	Dr. Dharmraj Weer, Director of knowledge Research Center, BAMU Aurangabad	Dr.Vanita Mane, Liberian
5	Present Status of Unorganized Labors and Challenges,	03/10/20	Mr. Subhas Lomte Aurangabad	Dr. Prakash Jadhav, Principal
6	The Impact on New National Education Policy 2020 of Rural Students in Higher Education	17.10.2020.	Mr. Ganeshchandra Shinde, Principal, Yashwant Mahavidyala, Nanded	Sukeshini Sanjay Jogdand, Assistant Professor
7	Stress and Coping Strategies	20.10.2020	Dr. Rajendra Barve, Psychiatrist Mumbai.	Dr. Rama Pande , Associate Professor Dr. Nazir Sheikh, Professor.
8	The Programme for Primary Prevention of sexual violence	27/10/2020	Dr. Vasudeo Parlikar , Miss. Rashmi Chabukswar KEM Hospital and Research Centre,Pune	Dr. Rama Pande , Associate Professor Dr. Nazir Sheikh Professor
9	Changes in water Issues and challenges	04/11/20	Pradeep Purandane, Aurangabad	Mr.Lalasaheb Agale Joint Secretary Dr. PrakashJadhav, Principal
10	Employment opportunities and Self Employment scheme	10.11.2020	1.Mr.Suresh Warode, Assistant commissioner, Dist Skill development and Employment guidance cell Beed	Dr. Hanumant Salunke, Assistant Professor

			2.Mr. Anil Jadhav, coordinator National carrier & Employment Ministry, Delhi 3.Mr. Pawan Ramdasi, Director Industrial training institute Beed.	
11	NAAC Assessment and Accreditation process	25.02.2021	1.Prof. R. T. Deshmukh, College Development officer M.S.P. Mandal Aurangabad. 2.Dr.Vishnu Patil, IQAC Co-ordinater, Devgiri College, Aurangabad	Dr. Sheikh Nazir (NAAC Coordinator) Dr. Rama Pande (IQAC Coordinator)
12	Intellectual Property Rights	02.03.2021	1.Dr.N.B.Dahibhate Ex. Principal Technical Officer,Pune Dr. Dharmraj Weer, Director of knowledge Research Center, BAMU Aurangabad	Kisan Shingare Assistant Professor
13	Anti-superstition and Black Magic Act and The Role of ANIS in social Movements in Maharashtra	20.03.2021	1.Ad. Manisha Mahajan, Secretary, Department legal Advisor, ANIS, Maharashtra 2.Mr. Yogesh Kudale Secretary, Department Cultural, ANIS, Maharashtra	Dr. Hanumant Salunke Assistant Professor.

Introduction

Manavlok and Manavlok's college of social work organized webinar Series from of 07/09/2020 to 23.11.2020 on the occasion of death anniversary of Dr. Dwarkadasji Lohiya (Babuji) founder of Manavlok a voluntary organization. Remembering his rural development experiments and his dedicated work towards rural dwellers and his various valuable suggestions for educational, Economical and social development. We arranged a webinar series to pay homage to our beloved Babuji highlighting various important issues in the present scenario.

From Babuji's birthday 7th September to his death anniversary 23 November, we arranged 13 lectures (webinar) from various experts in the country. All the topics are beneficial to social work Student, faculties, researches, academicians and NGO representative and common man in the Society.

The topics in the webinars undoubtedly supported the people to overcome the present situation (covid-19 affect) and return to normality.

Webinar No- 01

Title	Challenges Before social Work in Pandemic situation
Resource Person	Heramb Kulkarni, Ahemadnagar
Date	07/09/2020
Coordinator	Dr. Arundhati Patil, Professor.

A national Webinar was organized on the occasion of birth anniversary of founder of Manavlok Dr. Dwarkadasji Lohiya dated 7 September 2020. Social activist & dedicated teacher Mr. Heramb Kulkarni, Ahemadnagar was invited as resource person.

Mr. Kulkarni gave many examples of persons who had been working innovatively in the covid 19 situation in all over the nation. He pinpointed many issues that had a raised in the pandemic situation. He suggested some activities to mitigate the issues like child marriage and can be resolved by the social worker. Students, faculties and many other people interacted with him about the role & Problems of Social workers, more than 100 people attended Webinar on' Facebook wall!

Webinar No- 02

Title	Youth and Health Care in The Time of Covid 19 Action and Change
Resource Person	Dr. Abhay Shukla ,Coordinator Jan Swasth Abhiyan, Maharashtra
Date	12.09.2020
Coordinator	Dr. Nazir Sheikh, Professor. Dr. Hanumant Salunke, Assistant professor

Manavlok college of social Work, Ambajojai, conducted webinar on the topic “youth and health care in the time of Covid 19 Action and Change”, under the webinar series, on dated 12.09.2020, the resource person was Dr. Abhay Shukla, Coordinator Jan Swasth Abhiyan, he discussed in the webinar participation of youth in Covid-19 crises, care and protection and Changes in health care systems and action plan to be needed in coming days. He emphasizes need of improving health system in India. He said, USA spends 883 dollar per individual, Srilanka Spends 70 dollar, where as India spends only 19 dollar for per person, so the Change in this spending amount and new healthcare facilities is badly needed. He explained that due to lack of facilities, lack of doctors, lack of trained staff and negligence of available staff, the common people are rushed towards private hospitals and also he explained that in Maharashtra only 22% people are getting benefited by govt hospitals.

In this webinar Students and Professional, NGO representatives were participated in large number; Dr. Nazir Sheikh and Dr. Hanumant Salunke were coordinator of this webinar

Webinar No- 03

Title	Present Social Movements: Nature and Direction
Resource Person	Miss.Ulkatai Mahajan
Date	19 -09- 2020
Coordinator	Kisan Anna Shingare, Assistant Professor.

The topic of the webinar was chosen which is concerned with present social movements, its nature and direction. The resource person of the webinar was Ulkatai Mahajan. The participants were from different area and discipline along with the social work stream. It throw light on the many issues of weaker section in present time and underlined the necessity of joining hands to protects the rights of the people who are victimizing by the persons with corrupted mentality in the power structure of the society.

Ulkatai thoroughly discussed on social movements' nature in present time. In the caste system, the individual's duty to the caste system was emphasized, not his rights within the society. The lower castes were taught to accept their place in the social order, so as to obtain a better position in the next life through religious ceremonies and rituals. Different tribes have their own cultures, dialects, life styles, social structures, rituals; values, etc. differing somewhat from those of the dominant nom tribal peasant social groups. At the same time, most of them are settled agriculturists-and social differentiations have developed among them. Their agrarian problems were and are, to some extent, the same as those of other non-tribal peasants. Issues of women empowerment and laborers in unorganized sector are also need to pay attention.

Social workers, volunteers, NGOs and those who have compassion towards these people who are exploiting or possibly victimized in the future, must join hands together. Ulkatali further said that students from social work discipline must join the social movements in their area which are addressing the human rights issues.

The webinar was conducted in interactive manner. More than 80 participants benefitted by this brain storming session. Students and other participants asked many questions and doubts in their mind. The various burning issues of human rights were discussed and the experiential information was shared by the resource person. Ulkatali Mahajan said that, the direction of the present social movements should be concentrated on the protection and preservation of basic human rights so far as there is need of creating continuous awareness among the mass of people. The webinar become successful by the cooperation of the teaching and non teaching staff of the college. The webinar viewed by more than 3000 people on various platforms of social media. It will be definitely benefitted to the new generation who are aspirant to work in human rights movement.

Webinar No- 04

Title	Learning and knowledge gaining became challenge during Covid-19
Resource Person	Dr. Dharmraj Weer, Director of Knowledge Research Center, BAMU Aurangabad
Date	22/09/2020
Coordinator	Dr. Vanita Mane, Librarian

“Learning and knowledge gaining became challenge during Covid-19” on the topic a webinar was conducted by Manavlok & Manavlok’s College of Social Work Ambajogai. On dt. 22.09.20 at 11.00am in the webinar guidance was made with the help of Facebook wall. Resource person for this webinar Dr. Dharmraj weer, Director of knowledge Research Center, BAMU Aurangabad.

In this webinar Secretary Manavlok Mr. Aniket Lohiya, Principal of the college, all teaching and Non teaching staff, student alumni’s, Librarian, teachers, students, researchers are joined the webinar. In this webinar the resource person discussed about the various e-books, e-journals and websites, which will be useful for all the participants.

In this webinar 393 persons were registered their names and actual participants are gave there feed back by joining the webinar 370 and got their e-certificate. Dr. Vanita Mane was the Co-ordinator and Mr. Kishan Shingare was assist coordinator, Principal was introduced the resource person Technician Kedar, Bibhishan Ghadage, Sheikh Irfan, and Deepak Kulkarni were assisted to make the webinar successful.

Webinar No- 05

Title	Present Status of Unorganized Labors and Challenges,
Resource Person	Mr. Subhas Lomte
Date	03/10/2020
Coordinator	Dr. Prakash Jadhav, Principal

Under the web series the fifth lecture was conducted on the topic - present status of unorganized labors and challenges, the resource person was senior social worker Mr. Subhas Lomte. He gave the information that in 2019 according to Economic survey 93% Labors are belonging to unorganized sector, the person who are working in organized sector are having security about monthly (income) earning & job security, but the labour in unorganized sectors have no Economic stability & low social status. Even though there are scheme like, Anna Surakha yojana, Social security law, women labour protect act, are there but due to no proper implementation the social and Economic status of the unorganized sector labour is still very low and they are deprived from various facilities some time they are deprived from basic amenities. In this webinar 70 individuals were participated.

Dr. Prakash Jadhav was the Co-ordinator of the webinar. Sheikh Irfan, Ravi Khatawkar, Bibhishan Ghadge were assisted for the programme

Webinar No- 06

Title	The Impact on New National Education Policy 2020 of Rural Students in Higher Education
Resource Person	Mr. Ganeshchandra Shinde, Principle and Scholar of Yashwant Mahavidyala Nanded
Date	17.10.2020.
Coordinator	Sukeshini Sanjay Jogdand, Assistant Professor

Manavlok's College of Social Work and Manavlok Organization was jointly organized online webinar on "The impact on New National Education Policy 2020 of Rural Students in Higher Education" dated 17.10.2020.

The Government had declared a New National Education Policy in 2020 which is imparted in the year 2023. This education policy is converted our previous education system and introduced 5+3+3+4 education pattern. This education policy covered School Education, Higher education, Teacher Education, Professional Education, Vocational Education, Technology in Education and Adult Education also. Under this Policy Students were studying higher education in multiple disciplines in four years. In this period students were adopted various professional, vocational and technical knowledge and skills in same. But there are so many confusions and difficulties in implementation level found in students as well as professionals also. To understand this new policy and difficulties in implementation at local level as well as rural areas and students, the college is invited Mr. Ganeshchandra Shinde, Principle and Scholar of Yashwant Mahavidyala Nanded as a chief guest to explore and guide this new National

Education Policy and its impact on higher education in rural students. On his lecture he explained so many positive features in this policy. According to higher education system it is an opportunity that students will achieve multidimensional skills, skilful knowledge and create capacity in employment.

The policy aims to increase 50% of the total enrolment of higher education till 2035. To fulfill this aim established new Universities, Colleges, and Research Institutes. In these ethical based education, environment education and global citizenship education were imparted. To enhance technical and socio benefited education is included in this new education policy. If this policy implementation in proper way it is most useful in our rural students for development otherwise no value in education.

This webinar is successful with the valuable support of our Principal Dr. Jadhav Sir, Coordinator Prof. Sukeshini Sanjay Jogdand, our faculties, non-teaching staff, and technical team of Manavlok.

Webinar No- 07

Title	Stress and Coping Strategies
Resource Person	Dr. Rajendra Barve, Psychiatrist Mumbai.
Date	20.10.2020
Coordinator	Dr. Rama Pande , Associate Professor Dr. Nazir Sheikh, Professor.

Manavlok's college of social work Ambajogai has arranged a webinar on stress and coping Strategies on dt, 20.10.2020 and the Resource person was a well known Psychiatrist Dr. Rajendra Barve Mumbai. During the pandemic Covid-19 every one is facing different problems in their day today life, due to restrictions on going outside children and elders are getting boar in homes, so many people are working from homes, school and collages were closed and number of people migrated to their native places, by losing their jobs, all this causes stress, frustration, depression, anger, quarrels between and among the family members. In such situation mental & Physical dieses are found to be increased,

Hence, it was decided by Manavlok's College of Social Work to conduct Webinar which will guide & give some technique of how to overcome the situation and how to cope up the difficulties, what is mindfulness and how we can live happily in present Scenario. To interact with the Participants in the webinar we invited Dr. Rajendra Barve as a resource person.

The Resource person explained the technique&way of mindfulness in his lecture in this webinar 318 Participants were participated all over the country,

Webinar No- 08

Title	The Programme for Primary Prevention of sexual violence
Resource Person	Dr. Vasudeo Parlikar , Miss. Rashmi Chabukswar KEM Hospital and Research Centre Pune
Date	27/10/2020
Coordinator	Dr. Rama Pande , Associate Professor Dr. Nazir Sheikh, Professor.

Manavlok's college of social work, Ambajogai and KEM hospital and Research Centre Pune Maharashtra jointly organized a State level webinar on the topic "The Programme for Primary Prevention of sexual violence"

The Resource Person was Dr. Vasudeo Parlikar, Miss. Rashmi Chabukswar. To spread awareness among the students and teachers of social work college representing of Ngo's, who are working with people in the communities and various agencies, their awareness can spread awareness about the problem in the community at large and motivate possible pedophilic patients to come forward for help seeking, and thereby they can help to prevent Child sexual abuse in our society.

In this webinar 193 participant were participated Students and faculties from various Social Work Colleges and Ngo's in Maharashtra.

Webinar No: 09

Title	Changes in water Issues and challenges
Resource Person	Pradeep Purandane, Aurangabad
Date	04/11/2020
Coordinator	Mr. Lalasaheb Agale, Joint Secretary Dr. Prakash Jadhav, Principal

Under the webinar series which was started from 7/9/2020 in continuation of the series another webinar was conducted on date 4/11/2020 on the topic “Changes in water Issues and challenges” the resource person was well know water study expert from Aurangabad. Mr. Pradip Purandare

In his lecture Mr. Pradeep Purandare warned that the temperature in Maharashtra will be increased up to 1.5% in 2030, due to this the crop production will be decreased. He suggested that the act related to water and drought prone area should be implemented properly.

Mr. Lalasaheb Agale, Webinar co-coordinator made well-come and introductory speech, Dr. Prakash Jadhav, Principal, MCSS, Ambajogai, Irfan Sheikh, Bhagyawan Salunke, Bibhishen Ghadge, Shri Niranian Jogi, all teaching and non-teaching staff are co-operated for the success of the Webinar

Webinar No: 10

Title	Employment opportunities and Self Employment scheme
Resource Person	<ul style="list-style-type: none"> • Mr. Suresh Warode, Assistant commissioner, Dist Skill development and Employment guidance cell Beed • Mr. Anil Jadhav, Co-ordinator, National Carrier & Employment ministry, Delhi, • Mr. Pawan Ramdasi Director Industrial training institute Beed.
Date	10.11.2020
Coordinator	Dr. Hanumant Salunke, Assistant Professor

Manavlok and Manavlok's college of social work organized a day webinar state level webinar on the topic “Employment opportunities and Self Employment scheme” for the youth in the Pandemic, on dt. 10/11/20 and resource persons were Mr.Suresh Warode, Assistant commissioner, Dist Skill development and Employment guidance cell Beed and Mr. Anil Jadhav, Co-ordinator, National carrier & Employment ministry, Delhi, and Mr. Pawan Ramdasi Director Industrial training institute Beed. In the webinar 339 participant were participated including teachers and students of social work colleges of Maharashtra.

In this webinar the resource persons were discussed about the employment and self employment schemes of central & state govts and it was also discussed about the fields (areas) of the employment opportunities, the offices, the documents and opportunities of employment, which available in the present condition are introduced to the participants. The opportunities and schemes of PM office rural development ministry Delhi are also discussed.

Dr. Hanumant Salunke was the coordinator of the webinar and assisted by all teaching non teaching staff of the college.

Webinar No: 11

Title	NAAC Assessment and Accreditation process
Resource Person	<ul style="list-style-type: none"> • Prof. R. T. Deshmukh, college Development officer M.S.P. Mandal Aurangabad. • . Dr.Vishnu Patil, IQAC coordinator, Devgiri College, Aurangabad
Date	25.02.2021
Coordinator	Dr. Sheikh Nazir (NAAC Coordinator) Dr. Rama Pande (IQAC Coordinator)

NAAC accreditation determines the quality of the institute, in terms of education, faculty, research infrastructure, etc and gives confidence to students that the institute they are selecting is providing the best services. It examines some important aspects like the standard of quality of education, faculty, research infrastructure, etc.

As all we know that NAAC accreditation is necessary for UGC grants financial aids, RUSA Grants etc. It is made mandatory by the govt. of India for all higher educational institutes.

It also helps institutes to find their weaknesses and work on that to provide students better services

The Prime agenda of NAAC is to assess and accredit institutions of Higher learning with all objectives of helping them to work continuously to improve the quality of education

Hence, to know about NAAC process, Manavlok's college of Social Work Ambajogai organized one day National level webinar Date 25.02.2021 on the following topics

1. NAACS Revised Accreditation frame work (RAF) and importance of AQAR/ LIQA in the NAAC Process
2. Significance of Documentation in accreditation process
3. Preparation of SSR for NAAC
4. Documentation and website up gradation.

The webinar was carried out in the three sessions –

From 10:45 are to 3 pm. including inaugural and discussion session

Coordinators of the webinar are Dr. Sheikh Nazir (NAAC Coordinator) and Dr. Rama Pande (IQAC Coordinator) Mr. Aniket Lohiya, Searatary Manavlok delivered hi welcome address, followed by Introductory Speech by Dr. Prakash Jadhav, Principal Manavlok College of Social Work Ambajogai

All the teaching and non teaching staff of the college, IQAC and NAAC coordinators and Faculties form different area of India is participated in the webinar.

Webinar No: 12

Title	Intellectual Property Rights
Resource Person	<ul style="list-style-type: none"> • Dr. N.B.Dahibhate Ex. Principal Technical Officer, Pune • Dr. Dharmraj Veer, Director of knowledge Research Center, BAMU Aurangabad
Date	02.03.2021
Coordinator	Kisan Shingare, Assistant Professor

Introduction: Manavlok's College of social work Ambajogai organized a webinar on Intellectual Property Rights. In the modern era, Intellectual property rights play a significant role on trade of every nation. In this digitized world, it stands a higher risk of creative ideas getting stolen without the consent of the author. The need for strong IP laws gives an overall contribution in the economy of the respective state. IP crimes have become the part and parcel of the digitized era leading to failure of business. Hence there is need to create awareness about intellectual rights in the society. College conducted a series of webinar on such important topic.

Dr. Dharmraj Veer, Director of knowledge Research Center, Aurangabad (BAMU Aurangabad) in his introductory speech focused on the importance of Intellectual Property Rights. He throws light on historical development of various intellectual rights like, The Patents Act 1970, along with the Patents Rules 1972, came into force on 20th April 1972,

Dr. N.B. Dahibhate Ex. Principal Technical Officer, Pune, addressed on this topic and explained the important provisions. Copyright is the right that protects a

tangible form of expression like book, painting etc. It protects the mannerism in which the idea is expressed. Trademark refers to the protection of logo or design that an individual or company uses. The distinguished logo or design helps the customers to connect with the brand value and thereby ensure trust on the goods and services. Patent is used to prohibit the use, selling, by another party for a defined period of time, of original production. In brief, a sovereign authority awards the inventor the IP right after an examination of its viability.

The webinar was attended by 76 participants. Teachers from various colleges of Maharashtra and other states took participation. KisanShingare Asst. Professor coordinated this programme.

Webinar No: 13

Title	Anti-superstition and Black Magic Act and The Role of ANIS in social Movements in Maharashtra
Resource Person	<ul style="list-style-type: none"> • Ad. Manisha Mahajan, Secretary, Department legal Advisor, ANIS, Maharashtra • Mr. Yogesh Kudale Secretary, Department Cultural, ANIS, Maharashtra
Date	20.03.2021
Coordinator	Dr. Hanumant Salunke, Assistant Professor.

Manavlok College of Social Work Ambajogai and Andhashrddha Nirmulan Samittee (ANIS) Maharashtra, jointly organized a webinar on Dt. 20.03.2021 to highlight the burning issues in our society, the topics were “Anti-superstition and Black Magic Act and The Role of ANIS in social movements in Maharashtra”

In the 21st century also we are observing the cases of Jadu-tona, Bhanamati, Bhootbadha, Apshakun, Mantra-Tantra etc issues are spreading misunderstanding in the society and number of people is becoming victim of these superstitions.

Hence, Manavlok's college of social work Ambajogai and ANIS, Maharashtra jointly organized a webinar to make the people to aware about the bad beliefs in the society which are becoming hindrance in the development process.

In this webinar 83 participants were participated by face book wall. There was a question answer sessions which made clear the concepts of the participants in the webinar. The webinar was concluded with the vote of thanks by Dr. Hanumant Salunke Coordinator of webinar.

मानवलोक
प्रतिग धर्मीय पुस्तकालय

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाई जि. बीड

कोविड-१९ च्या महामारीमुळे उद्भवलेल्या परिस्थितीमध्ये अनेक सामाजिक प्रश्न निर्माण झाले आहेत. सामाजिक प्रश्न आणि समाज कार्यकर्त्यांसमोरील आव्हानावर चर्चा करण्यासाठी व समाजकार्याची पुढील दिशा ठरविण्यासाठी “समाजकार्यासमोरील आव्हाने” या विषयावर मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालयाच्या वतीने वेबीनार आयोजित केला आहे.

-: प्रमुख मार्गदर्शक :-

मा. श्री. हेरंब कुलकर्णी

(शिक्षणतज्ञ, अकोले, जि. अहमदनगर)

विषय : समाजकार्यासमोरील आव्हाने

दिनांक : ०७ सप्टेंबर २०२० थेट प्रसारण स्थळ :

सोमवार

वेळ : सायं. ०५:०० वा.

facebook

Manavlok, Ambajogai

-: विनित :-

डॉ. अरुंधती पाटील

समन्वयक, वेबीनार

मानवलोक समाजकार्य

महाविद्यालय, अंबाजोगाई

डॉ. प्रकाश जाधव

प्राचार्य

मानवलोक समाजकार्य

महाविद्यालय, अंबाजोगाई

श्री. अनिकेत लोहिया

कार्यवाह

मानवलोक, अंबाजोगाई

प्रयोग ग्रामीण पुनर्रचनेचा

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई, जि.बीड

कोरोना महामारीच्या संकटात नागरी व ग्रामीण भागात आरोग्यविषयक अनेक नवे प्रश्न निर्माण झाले आहेत. यातून आरोग्य व्यवस्थेसमोर नवी आव्हाने निर्माण झाली आहेत. याला शासन-प्रशासन पातळीवर प्रयत्न तर आवश्यक आहेतच पण आपण सर्व युवकांनीसुध्दा मोठ्या प्रमाणात जणजागृतीचे कार्य हाती घेणे अत्यावश्यक आहे.

यासाठी आरोग्यसेवेत नेमके कोणते बदल होऊ घातले आहेत, काय अधिक करणे आवश्यक आहे, काय कृती कार्यक्रम असावा? या व अशा प्रश्नाबद्दल चर्चाकरण्यासाठी मानवलोक परिवाराच्या मानवलोक समाजकार्य महाविद्याच्या वतीने विशेष वेबीनार आयोजित करण्यात येते आहे

-: प्रमुख मार्गदर्शक :-

मा. डॉ. अभय शुक्ला

(समन्वयक साथी सेहत, पुणे)

विषय: कोरोना संकटाच्या काळात तरुणांचा सहभाग : आरोग्य सेवेतील बदल व कृती कार्यक्रम

दिनांक : १२ सप्टेंबर २०२०
शनिवार

वेळ : सकाळी ११.०० वा.

थेट प्रसारण स्थळ :

facebook

Manavlok Ambajogai

<https://www.facebook.com/manavlokambajogai/live>

-: विनित :-

श्री. अनिकेत लोहिया

कार्यवाह

मानवलोक, अंबाजोगाई

डॉ. प्रकाश जाधव

प्राचार्य

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई

डॉ. शेख नजीर

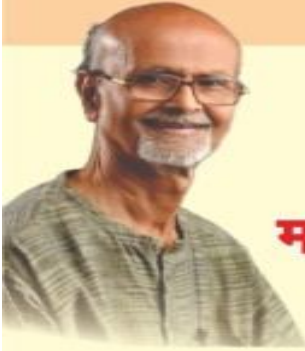
समन्वय, वेबीनार

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई

डॉ. हनुमंत साळुंके

सहसमन्वय, वेबीनार

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई

प्रयोग ग्रामीण पुनर्रचनेचा

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय

अंबाजोगाई, जि. बीड

समाजाच्या तळागाळातील उपेक्षित, वंचित, दुर्बल आणि दुर्लक्षित घटकांना न्याय मिळवून देण्यासाठी वेगवेगळ्या सामाजिक चळवळींनी वेळोवेळी महत्वपूर्ण योगदान दिले आहे. काळानुरूप चळवळींची दिशा आणि स्वरूपही बदलत असून सामाजिक चळवळींपुढे नवनवीन आव्हाने निर्माण होत आहेत. देशाला स्वातंत्र्य मिळून ७४ वर्षे झाली तरीही शेतकरी, स्थलांतरीत मजूर, महिला, आदिवासी इत्यादी सामाजिक घटक अनेक न्याय्य हक्कापासून अद्यापही वंचित आहेत. त्यामुळे या घटकांशी नाते असणाऱ्या **“आजच्या काळातील सामाजिक चळवळींचे स्वरूप आणि दिशा”** यावर विचारमंथन होणे अत्यावश्यक आहे. त्यामुळे या विषयावर संवाद साधण्यासाठी मानवलोक परिवाराचे मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाई च्या वतीने विशेष वेबीनारचे आयोजन केले आहे. कृपया सर्वांनी नक्कीच सहभागी व्हावे ही नम्र विनंती.

--: प्रमुख मार्गदर्शक :-

मा. उल्काताई महाजन

जेष्ठ सामाजिक कार्यकर्त्या, सर्वहारा जन आंदोलन, रायगड

विषय : आजच्या काळातील सामाजिक चळवळींचे स्वरूप आणि दिशा

दिनांक : १९ सप्टेंबर २०२०
शनिवार

वेळ : दुपारी २.३० वा.

थेट प्रसारण स्थळ :

facebook LIVE

Manavlok Ambajogai

<https://www.facebook.com/manavlokambajogai/live>

--: विनित :-

प्रा. किसन शिनगारे

समन्वयक, वेबीनार

सहाय्यक प्राध्यापक,

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाई

डॉ. प्रकाश जाधव

प्राचार्य

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई

श्री.अनिकेत लोहिया

कार्यवाह

मानवलोक, अंबाजोगाई

प्रयोग ग्रामीण पुनर्रचनेचा

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय

अंबाजोगाई, जि. बीड

कोरोनाच्या संसर्गामुळे शाळा व महाविद्यालये बंद आहेत. या काळात महाविद्यालयीन विद्यार्थी व ग्रंथ वाचकांचा ग्रंथालयाशी संपर्क कमी झाला आहे. अशा परिस्थितीत महाविद्यालयाने उच्चशिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी ऑनलाईन ग्रंथाची माहिती विद्यार्थी/वाचकांना करून घेण्यासाठी कोणते पर्याय उपलब्ध आहेत व नवीन काय उपलब्ध करून देता येतील यासाठी विशेष वेबीनारचे आयोजन करण्यात आले आहे. यासाठी नोंदणीकृत प्रशिक्षणार्थींना सहभाग प्रमाणपत्र देण्यात येतील. तरी सर्वांनी या वेबीनारचा लाभ घ्यावा ही विनंती.

--: प्रमुख मार्गदर्शक :-

मा. डॉ. धर्मराज वीर

संचालक, ज्ञान स्रोत केंद्र

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

विषय : कोवीड - १९ च्या भयावह परिस्थितीमधील

ज्ञानार्जन आणि अध्ययन : एक आव्हान

दिनांक : २२ सप्टेंबर २०२०

मंगळवार

वेळ : सकाळी ११.०० वा.

नोंदणी लिंक :

bit.ly/libraryfblive

थेट प्रसारण स्थळ :

facebook LIVE

Manavlok Ambajogai

<https://www.facebook.com/manavlokambajogai/live>

--: विनित :-

डॉ. प्रकाश जाधव

प्राचार्य

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई

डॉ. वनीता माने

समन्वयक, वेबीनार

ग्रंथपाल, मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाई

श्री. अनिकेत लोहिया

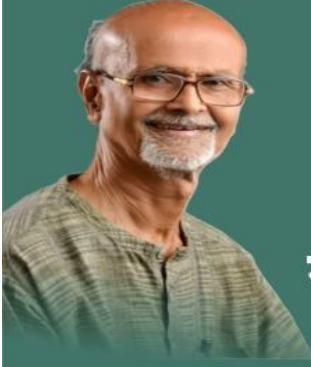
कार्यवाह

मानवलोक, अंबाजोगाई

प्रा. किसन शिनगारे

सहसमन्वयक, वेबीनार

सहाय्यक प्राध्यापक, मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाई

प्रयोग ग्रामीण पुनर्रचनेचा

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय

अंबाजोगाई, जि. बीड

मानवलोक संस्थेचे संस्थापक आदरणीय डॉ. द्वारकादासजी लोहिया (बाबुजी) यांच्या स्मरणार्थ मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाईच्या वतीने सद्य परिस्थितीशी निगडित व्याख्यानमाला श्रृंखला आयोजित केली आहे. कोरोनाच्या पार्श्वभूमीवर असंघटित कामगारांची स्थिती दयणीय आहे हे पाहायला मिळते. त्याबद्दल अधिक जाणून घेण्याकरिता तसेच शासनामार्फत अपेक्षित उपाययोजना काय असाव्यात हे समजून घेण्यासाठी विशेष वेबीनारचे आयोजन केले आहे.

--: प्रमुख मार्गदर्शक

मा. श्री.सुभाष लोमटे

औरंगाबाद

सरचिटणीस, महाराष्ट्र राज्य हमाल मापाडी महामंडळ,
तथा कार्याध्यक्ष, शेतकरी शेतमजुर पंचायत, महाराष्ट्र.

विषय :

असंघटित कामगारांची सद्यस्थिती व आव्हाने

थेट प्रसारण स्थळ :

facebook LIVE

Manavlok Ambajogai

<https://www.facebook.com/manavlokambajogai/live>

दिनांक : ०३ ऑक्टोबर २०२०

शनिवार

वेळ : सकाळी ११.०० वा.

--: विनित :-

डॉ. प्रकाश जाधव

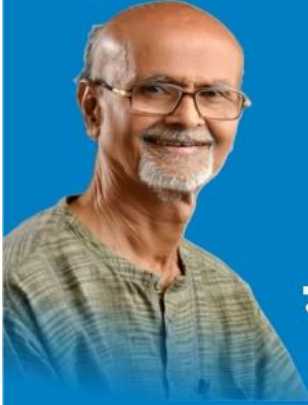
प्राचार्य

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई

श्री. अनिकेत लोहिया

कार्यवाह

मानवलोक, अंबाजोगाई

प्रयोग ग्रामीण पुनर्रचनेचा

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय

अंबाजोगाई, जि. बीड

केंद्र शासनाने नुकतेच नवीन शैक्षणिक धोरण २०२० जाहीर केले आहे. या शिक्षण नितीचे स्वरूप, हेतू, ग्रामीण क्षेत्रातील अंमलबजावणी याबद्दल अनेकांच्या मनात सांशकता आहे. ग्रामीण भागातील उच्च शिक्षण घेणारे विद्यार्थी व शिक्षण क्षेत्र यावर या नितीचा काय परिणाम होणार आहे? त्यांच्यासाठी ही निती योग्य की अयोग्य या विषयी सखोल चर्चा व्हावी यासाठी विशेष वेबीनारचे आयोजन करण्यात आले आहे.

--: प्रमुख मार्गदर्शक

मा. डॉ. गणेशचंद्र नरहरराव शिंदे

प्राचार्य

यशवंत महाविद्यालय, नांदेड

विषय : नवीन शैक्षणिक धोरणाचा ग्रामीण क्षेत्रातील विद्यार्थ्यांच्या उच्च शिक्षणावर होणारा परिणाम

दिनांक : १७ ऑक्टोबर २०२०
शनिवार

वेळ : सकाळी ११.०० वा.

थेट प्रसारण स्थळ :

facebook LIVE

Manavlok Ambajogai

<https://www.facebook.com/manavlokambajogai/live>

--: विनित :-

प्रा. सुकेशिनी जोगदंड

समन्वयक

डॉ. प्रकाश जाधव

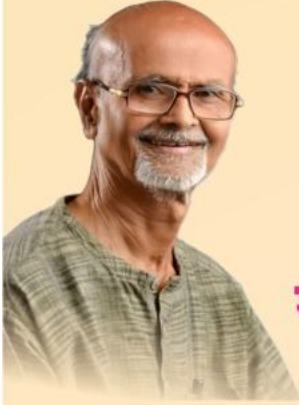
प्राचार्य

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाई

श्री. अनिकेत लोहिया

कार्यवाह

मानवलोक, अंबाजोगाई

प्रयोग ग्रामीण पुनर्रचनेचा

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय

अंबाजोगाई, जि. बीड

मानवलोक संस्थेचे संस्थापक आदरणीय डॉ. द्वारकादासजी लोहिया (बाबुजी) यांच्या स्मरणार्थ मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाईच्या वतीने व्याख्यानमाला आयोजित करण्यात येत आहे.

सद्यस्थितीत प्रत्येक व्यक्ती मानसिक ताण अनुभवत आहे. रोजच्या जगण्यात प्रत्येकाला आपआपल्या क्षेत्रात, घरात, घराबाहेर, समाजात वावरताना ताण तणावाला तोंड द्यावे लागते. अस्वस्थ वाटणे, चिडणे, निरस होणे, घाबरणे, गुदमरणे, कुचंबणे यासारखे अनुभवाच्या माध्यमातून आपण आपले ताण व्यक्त करत असतो. सद्य परिस्थितीत कोरोना संकटामुळे हे वाढतांना दिसते आणि यामुळे व्यक्तीमध्ये शारीरिक व मानसिक आजाराचे प्रमाण वाढत आहे. आनंदी जीवन जगण्यासाठी ताणमुक्त असणे आवश्यक असते, म्हणूनच या मानसिक व्यवस्थापनात आपण कोठे आहोत? यासाठी काय करता येईल याचा शोध घेणे गरजेचे आहे. या सर्व बाबींवर तज्ञ व्यक्तींकडून मार्गदर्शन घेण्यासाठी व चर्चा करण्यासाठी मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाईच्या वतीने वेबीनारचे आयोजन करण्यात आले आहे.

--: प्रमुख मार्गदर्शक

मा. डॉ. राजेंद्र बर्वे

ज्येष्ठ मनोविकारतज्ञ, मुंबई

विषय : मानसिक ताणतणाव आणि आपण

दिनांक : २० ऑक्टोबर २०२०
मंगळवार

वेळ : सायं. ०६.०० वा.

थेट प्रसारण स्थळ :

facebook LIVE

Manavlok Ambajogai

<https://www.facebook.com/manavlokambajogai/live>

--: विनित :-

डॉ. रमा पांडे
समन्वयक, IQAC

डॉ. नजीर शेख
समन्वयक, NAAC

डॉ. प्रकाश जाधव
प्राचार्य
मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाई

श्री. अनिकेत लोहिया
कार्यवाह
मानवलोक, अंबाजोगाई

An Rural Experiment

Manavlok's College of Social Work, Ambajogai
and

KEM Hospital and Research Center, Pune

Jointly organized

State Level Webinar

on

The Programme for Primary Prevention of Sexual Violence

on

27th October 2020 Time : 02:00 pm

Platform Google Meet

Link to Webinar : <https://meet.google.com/qpi-hnkz-veh>

Resource Person :

Dr. Vasudeo Paralikar

Head of the Psychiatry Department,
KEM Hospital and Research Center, Pune

Subject : Pedophilia & their Therapeutic Help

Rashmi Chabukswar

Programme Officer
KEM Hospital and Research Center, Pune

Subject : Prevention of Sexual Violence

Invities

Dr. Rama Pande

Coordinator, IQAC

Dr. Nazir Sheikh

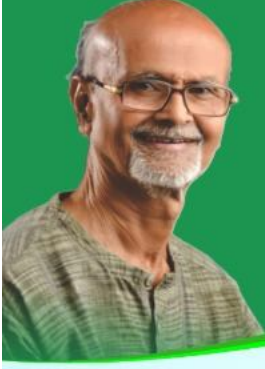
Coordinator, NAAC

Dr. Prakash Jadhav

Principal

Mr. Aniket Lohiya

Secretary, Manavlok, Ambajogai

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय

अंबाजोगाई, जि. बीड

प्रयोग ग्रामीण पुनर्वनेचा

मानवलोक संस्थेचे संस्थापक आदरणीय डॉ. द्वारकादासजी लोहिया (बाबुजी) यांच्या स्मरणार्थ मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाईच्या वतीने व्याख्यानमाला शृंखला आयोजित करण्यात येत आहे. यात आत्तापर्यंत विविध सामाजिक विषयांवर वेबिनारचे यशस्वी आयोजन करण्यात आले आहे आणि याचा पुढचा भाग घेऊन येत आहोत.

मराठवाड्याची ओळख दुष्काळी, पाण्याचे दुर्भिक्ष असणारा प्रदेश अशी होत आली आहे. यावर उपाययोजना करण्यासाठी शासन स्तरावरून अनेक उपक्रम, योजना राबविण्यात येत आहेत. मराठवाड्याच्या जल-विकासात मानवलोक सारख्या अशासकीय संस्था गेली अनेक दशके मुलभूत स्वरूपाचे योगदान करत आहेत. या सकारात्मक कामामुळे यशोगाथांच्या संख्येत वाढ होतानाही दिसत आहे. पण त्याचवेळी हवामान बदल,वाळवंटीकरण आणि शेतीतील अरिष्टामुळे सगळे संदर्भ बदलत आहेत. नवीन समस्या निर्माण होत आहेत. या पार्श्वभूमीवर जलविकासाच्या विविध पर्यायांचा लेखाजोखा घेणारा हा वेबिनार. जलक्षेत्रातील बदलांचा मागोवा घेत आव्हानांना सक्षमरित्या सामोरे जाण्यासाठी मराठवाड्यात काय करता येईल या बदल थोडेफार किंवा बरेच काही सांगणारा.....

-: प्रमुख मार्गदर्शक

मा. प्रदीप पुरंदरे

(जेष्ठ जल अभ्यासक, औरंगाबाद)

विषय : जल क्षेत्रातील बदल आणि आव्हाने

दिनांक : ४ नोव्हेंबर २०२०
बुधवार
वेळ : सकाळी ११.०० वा.

थेट प्रसारण स्थळ :

facebook LIVE

Manavlok Ambajogai

<https://www.facebook.com/manavlokambajogai/live>

-: विनित :-

डॉ. प्रकाश जाधव

प्राचार्य

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाई

श्री. लालासाहेब आगळे

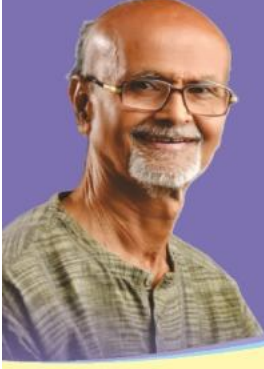
समन्वयक तथा सह कार्यवाह

मानवलोक, अंबाजोगाई

श्री. अनिकेत लोहिया

कार्यवाह

मानवलोक, अंबाजोगाई

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय

अंबाजोगाई, जि. बीड

प्रयोग शापीण पुनर्रचनेचा

मानवलोक संस्थेचे संस्थापक आदरणीय डॉ. द्वारकादासजी लोहिया (बाबुजी) यांच्या स्मरणार्थ मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाईच्या वतीने व्याख्यानमाला शृंखला आयोजित करण्यात येत आहे. आत्तापर्यंत विविध सामाजिक विषयांवर वेबिनारचे यशस्वी आयोजन करण्यात आले आहे.

कोरोना संकटाच्या काळात अनेक युवकांना रोजगार व नौकरी गमावाव्या लागल्या. इतकेच नव्हे तर पुन्हा नव्या रोजगार व नौकरीच्या संधी मिळवणे अधिकच गंभीर झाले आहे. या उलट महाराष्ट्र शासनाच्या जिल्हा कौशल्य विकास, रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रामार्फत राबविण्यात येत असलेल्या विविध योजनाबद्दल मात्र अनेक युवक अनभिज्ञ आहेत. अशा रोजगार व स्वयंरोजगाराच्या संधी बाबत अधिक जाणून घेण्यासाठी विशेष वेबिनारचे आयोजन करण्यात आले आहे.

-: प्रमुख मार्गदर्शक :-

मा.श्री.सुरेश वराडे

सहाय्यक आयुक्त, जिल्हा कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता मार्गदर्शन केंद्र, बीड

मा.श्री.अनिल जाधव

समन्वयक, नॅशनल करिअर सर्टिसेस, श्रम व रोजगार मंत्रालय, दिल्ली

मा.श्री.पवन रामदासी

गणित निर्देशक, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था बीड

विषय : युवकांसाठी रोजगार व स्वयंरोजगाराच्या संधी

दिनांक : १० नोव्हेंबर २०२० मंगळवार

वेळ : सकाळी ११.३० वा.

थेट प्रसारण स्थळ :

facebook LIVE

Manavlok Ambajogai

<https://www.facebook.com/manavlokambajogai/live>

-: विनित :-

डॉ. हनुमंत साळुंके

समन्वयक, वेबिनार

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाई

डॉ. प्रकाश जाधव

प्राचार्य

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाई

श्री. अनिकेत लोहिया

कार्यवाह

मानवलोक, अंबाजोगाई

मानवलोक
प्रयोग ग्रामीण पुनर्रचना

Manavlok's College of Social Work, Ambajogai, Dist. Beed
Internal Quality Assurance Cell

Organized

One-day Webinar on

"NAAC Assessment and Accreditation Process"

(25th February 2021 Time - 10-45 A. M. to 2-00 P.M.)

		
Mr. Aniket Lohiya Secretary Manavlok, Ambajogai	Speaker Prof. R. T. Deshmukh College Development Officer MSP Aurangabad Mandal,	Dr. Prakash Jadhav Principal Manavlok College of Social Work, Ambajogai

Dr. Nazir Sheikh
NAAC Co-ordinator
Mobi.:- 7770015057

Dr. Rama Pande
IQAC Co-ordinator
Mobi:-9405343510

Registration Link:-<https://forms.gle/mCuoyBBFTwu5bHyYA>

Registration is Free of Cost

Programme Schedule

Time	Details
10-45 to 11.00 A.M.	Inaugural Session: Welcome address:- <ul style="list-style-type: none"> • Mr. AniketLohiya Secretary Manavlok, Ambajogai Inaugural Speech:- <ul style="list-style-type: none"> • Dr. PrakashJadhav Principal, Manavlok College of Social Work, Ambajogai
11-00 to 12:20P.M.	Session 1 st :- Prof. R. T. Deshmukh Topic:-1) NAAC's Revised Accreditation Framework (RAF) and Importance of AQAR/ IIQA in the NAAC process.
12:20 to 12:30	Question Answer Session
12:30 to 01:30 pm	Session 2 nd :- Dr. P. P. Sharma, Principal Indraraj College, Sillod Topic : Significance of Documentation in accreditation process
01:30 pm to 02:50 pm	Session 3 rd :- Prof. R. T. Deshmukh Topic:-Preparation of SSR for NAAC
02:50 to 03:00 pm	Vote of Thanks

Manavlok's College of Social Work, Ambajogai, Dist. Beed
Internal Quality Assurance Cell
Organized

One-day National Webinar on

"Intellectual Property Rights"

(2nd March 2021 Time – 11:00 am to 01:40 pm)

	
Mr. Aniket Lohiya Secretary Manavlok, Ambajogai	Speaker Dr. N. B. Dahibhate Ex. Principal Technical Officer, CSIR, National Chemical Laboratory, Pune
	
Dr. Prakash Jadhav Principal Manavlok's College of Social Work, Ambajogai	Key note address Dr. Dharmaraj Veer, Director Knowledge Resource Centre, Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabad

Dr. Nazir Sheikh
NAAC Co-ordinator
Mobi.:- 7770015057

Dr. Rama Pande
IQAC Co-ordinator
Mobi:-9405343510

KisanShingare
Assistant Professor
Webinar Co-ordinator
Mobi:- 8080079053

Registration Link:- <https://forms.gle/iPLHzLyR8znQvuhd7>

Registration is Free of Cost

Programme Schedule

Time	Details
11:00 am to 11:15 am	Inaugural Session: Welcome address:- <ul style="list-style-type: none"> Mr. Aniket Lohiya Secretary Manavlok, Ambajogai Inaugural Speech:- <ul style="list-style-type: none"> Dr. Prakash Jadhav Principal, Manavlok College of Social Work, Ambajogai
11:15 am to 12:00 noon	Key note address Dr. Dharmaraj Veer, Director Knowledge Resource Centre, Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabad
12:30 to 01:30 pm	Dr. N. B. Dahibhate Ex. Principal Technical Officer, CSIR, National Chemical Laboratory, Pune Topic : Significance of Intellectual Property Rights
01:30 pm to 01:40 pm	Vote of Thanks

सामाजिक न्याय विभाग, महाराष्ट्र शासन
समाज कल्याण आयुक्तालय, पुणे,

मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाई

आणि

अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती, महाराष्ट्र राज्य
यांच्या संयुक्त विद्यमाने

एक दिवशीय वेबीनार

प्रथम राष्ट्रीय पुरस्कार

भारतीय समाजात रुजलेल्या अनिष्ट, अमानुष गैरसमजूती व अंधश्रद्धा यामुळे समाजाचे होणारे नुकसान, शोषण व छळ थांबविण्यासाठी २०१३ साली महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन व जादूटोणा विरोधी कायदा अस्तित्वात आला. तरीही दारिद्र्य व अज्ञान समाजात अनेक प्रकारच्या अंधश्रद्धांना खतपाणी घालत असतात यातूनच भुतबाधा, भानामती, अपशकुन मंत्रतंत्र, गंडेदोरे अशा प्रकारचे अनेक गैरसमज व अमानुष प्रथा समाजात रुढ सुरुच आहेत. यातून प्राणीहत्या, नरबळी, शारीरिक व आर्थिक शोषण तसेच मानसिक रोगाचे अनेकजण बळी पडतात.

या अनिष्ट, अमानुष, अघोरी प्रकारावर बंदी घालण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाने २०१३ साली निर्माण केलेल्या कायद्याची समाजातील सर्वांना माहिती मिळावी व समाज प्रबोधनाच्या माध्यमातून सामाजिक बदल घडवण्यासाठी मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई च्या वतीने अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीचे कार्य व जादूटोणा विरोधी कायदा या विशेष वेबिनार चे आयोजन केले आहे.

मा. अॅड. मनिषा महाजन
कार्यवाह, कायदेविषयक व्यवस्थापन विभाग,
महाराष्ट्र अॅनिस
विषय : जादूटोणा कायदा व समाज जागृती

--: प्रमुख मार्गदर्शक :-

मा. श्री. योगेश कुदळे
कार्यवाह, सांस्कृतिक अभिव्यक्ती विभाग,
महाराष्ट्र अॅनिस
विषय : सामाजिक चळवळीतील अंधश्रद्धा
निर्मूलन समितीचे कार्य

दिनांक : २० मार्च २०२१
शनिवार
वेळ : सकाळी ११ ते १ वा.

थेट प्रसारण स्थळ :

facebook
Manavlok Ambajogai

<https://www.facebook.com/manavlokambajogai/live>

--: विनित :-

श्री. अनिकेत लोहिया
कार्यवाह
मानवलोक, अंबाजोगाई

डॉ. प्रकाश जाधव
प्राचार्य
मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई

डॉ. शेख नजीर
Co-Ordinator NAAC
मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई

डॉ. रमा पांडे
Co-Ordinator IQAC
मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई

डॉ. हनुमंत साळुंके
समन्वय, वेबीनार
मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई

Webinar News Paper Cutting

आरोग्य सेवा अधिनियम करण्याची गरज

अंबाजोगाई (प्रतिनिधी) - डॉ. अभय शुक्ला डॉ. द्वारकादास लोहिया यांच्या स्मृती दिन निमित्ताने मानवलोक संस्थेमध्ये कार्यवाह श्री अनिकेत लोहिया यांच्या मार्गदर्शनाखाली विविध विषयावर व्याख्यानमाला शुंखला आयोजित करण्यात येत आहे.

व्यक्ती आरोग्यावर खर्च करतात. श्रीलंका ७० डॉलर प्रत्येक व्यक्ती खर्च करते. तर भारतात १९ डॉलर प्रती व्यक्ती खर्च केला जातो म्हणून भारतीय आरोग्य सेवेमध्ये आधुनिक आणि मोठे बदल करणे अत्यंत गरजेचे आहे. तसेच पुढे मार्गदर्शन करताना पुढे म्हणाले कि शासकीय रुग्णालयातील कर्मचाऱ्यांची कमतरता, डॉक्टरांचा अभाव, सेवा सुविधांची कमतरता असल्याने शासकीय रुग्णालयात लोक न जाता पान ३ वर

दि. १२.०९.२०२० रोजी मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई येथे डॉ. द्वारकादास लोहिया व्याख्यानमालेचे दुसरे पुष्प गुंफताना डॉ. अभय शुक्ला,

सहसमन्वयक जनस्वास्थ्य अभियान यांनी कोरोना संकटाच्या काळात तरुणांचा सहभाग : आरोग्य सेवेतील बदल व कृषिकार्यक्रम या विषयावर मार्गदर्शन केले. डॉ. अभय शुक्ला पुढे म्हणाले कि पाश्चिमात्य देशांमध्ये ८८३ डॉलर प्रती

Sunday 2020/09/13

आरोग्य सेवा अधिनियम करण्याची गरज

अंबाजोगाई/प्रतिनिधी (दे. महाभारत) **सालेम पठाण।** डॉ. द्वारकादास लोहिया यांच्या स्मृती दिन निमित्ताने मानवलोक संस्थेमध्ये कार्यवाह श्री अनिकेत लोहिया यांच्या मार्गदर्शनाखाली विविध विषयावर व्याख्यानमाला शुंखला आयोजित करण्यात येत आहे. दि. १२.०९.२०२० रोजी मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई येथे डॉ. द्वारकादास लोहिया व्याख्यानमालेचे दुसरे पुष्प गुंफताना डॉ. अभय शुक्ला, सहसमन्वयक जनस्वास्थ्य अभियान यांनी कोरोना संकटाच्या काळात तरुणांचा सहभाग : आरोग्य सेवेतील बदल व कृषिकार्यक्रम या विषयावर मार्गदर्शन केले.

डॉ. अभय शुक्ला पुढे म्हणाले कि पाश्चिमात्य देशांमध्ये ८८३ डॉलर प्रती व्यक्ती आरोग्यावर खर्च करतात. श्रीलंका ७० डॉलर प्रत्येक व्यक्ती खर्च करते. तर भारतात १९ डॉलर प्रती व्यक्ती खर्च

केला जातो म्हणून भारतीय आरोग्य सेवेमध्ये आधुनिक आणि मोठे बदल करणे अत्यंत गरजेचे आहे. तसेच पुढे मार्गदर्शन करताना पुढे म्हणाले कि शासकीय रुग्णालयातील कर्मचाऱ्यांची कमतरता, डॉक्टरांचा अभाव, सेवा सुविधांची कमतरता असल्याने शासकीय रुग्णालयात लोक न जाता खाजगी रुग्णालयाकडे आरोग्य सेवा घेण्यासाठी जातात. त्यामुळे लोकांना अत्यावश्यक योग्य सेवा मिळविण्यासाठी भारतामध्ये आरोग्य सेवा अधिनियम करण्याची गरज आहे. गेल्या तीन दशकांपासून आरोग्य सेवा कमकुवत झाली आहे. महाराष्ट्रात फक्त २२% लोक शासकीय आरोग्य सेवेचा लाभ घेतात. या वेबिनार मध्ये महाराष्ट्रात विविध महाविद्यालयातील प्राध्यापक, विद्यार्थी, सामाजिक संस्थांतील पदाधिकारी आणि कार्यकर्ते उपस्थित होते.

या वेबिनारचे सूत्रसंयोजक डॉ. नजीर शेख यांनी केले. कार्यक्रम यांशिकेसाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. प्रकाश जाधव, सहसमन्वयक डॉ. हनुमंत साळुंके, इरफान शेख यांनी विशेष परिश्रम घेतले.

असंघटित कामगार कायद्याच्या सक्षमीकरणासाठी सामाजिक चळवळींची गरज

अंबाजोगाई (प्रतिनिधी) - डॉ. द्वारकादास लोहिया यांच्या स्मृतीदिनानिमित्ताने कार्यवाह श्री. अनिकेत लोहिया यांच्या मार्गदर्शनाखाली विविध सामाजिक विषयावर व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात आले आहे. आज दि. १९.०९.२०२० रोजी मानवतोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाईच्या वतीने डॉ. द्वारकादासजी लोहिया व्याख्यानमालेचे तृतीय पुष्प गुंफताना मा. उल्काताई महाजन, जेष्ठ सामाजिक

डॉ. विवेक निधी

दिशा' या विषयावर मार्गदर्शन केले. त्या पुढे म्हणाल्या की, चळवळ म्हणजे एका पिढीकडून दुसऱ्या पिढीकडे दिली जाणारी अनुभववाची शिदोरी होय. ज्याद्वारे अन्याय निवारण, व्यवस्था परिवर्तन या बरोबरच मुल्यवर्धनासाठी जातो. १९९० पासून सामाजिक क्षेत्रात कार्यरत आहेत. समाजाचा सर्वात शेवटचा घटक म्हणजे आदिवासी यांच्या न्याय्य हक्कासाठी जन आंदोलनाच्या माध्यमातून लढा उभारणे गरजेचे आहे. जागतिकीकरणानंतर

एकूणच समाजव्यवस्थेत मोठे बदल झाले असून भांडवलवादी व्यवस्थेत उपेक्षितांचे प्रश्न ऐरणीवर आले आहेत. कोरोना परिस्थितीत स्थलांतरीत कामगार जे मोठ्या प्रमाणावर सायकल, शिक्षाच्या माध्यमातून मूळ गावी परतत होते तो एक प्रकारे त्यांचा प्रस्थापित सरकार आणि व्यवस्थे विरोधातील लढा होता. अशा घटकांचे प्रश्न सोडविण्यासाठी सामाजिक चळवळी मोठ्या झाल्या पाहिजेत,

पान ३ वर

असंघटित कामगार... पान ४ वरून

त्यांची व्याप्ती राष्ट्रीय तसेच आंतरराष्ट्रीय स्तरापर्यंत वाढली पाहिजे. असंघटित कामगार वर्गासाठी असणारे कायदे व त्यांची व्याप्ती संकुचित केली जात आहे. सर्व स्तरातून या दुर्बल घटकाचे अवकाश मर्यादित करण्याचा प्रयत्न होत आहे. कष्टकरी, पिचलेला श्रमिक वर्ग अशा व्यवस्थेत स्वतःची लढाई लढू शकत नाही. त्यामुळे समाजातील संस्था संघटनांनी असंघटित कामगारांसाठी असणाऱ्या विविध कायद्याच्या अमलबजावणीसाठी चळवळींच्या माध्यमातून प्रयत्न करणे आवश्यक आहे. ग्रामीण भागातील तरुणांकडून सामाजिक चळवळ व्यापक बनवली जावू शकते असा आशावाद उल्काताई महाजन यांनी व्यक्त केला.

या वेबीनारच्या माध्यमातून अनेक विद्यार्थी व सामाजिक कार्यकर्त्यांनी चळवळी विषयी प्रश्नोत्तराच्या माध्यमातून संवाद साधला. या वेबीनारचे सुत्रसंचलन प्रा. किस्सन शिनगारे यांनी केले. तर विशेष सहकार्य इरफान शेख यांनी केले.

महाभारत

लोकादक - विजयकुमार बाबटक

Sunday 2020/09/20

असंघटित कामगार कायद्याच्या सक्षमीकरणासाठी सामाजिक चळवळींची गरज

अंबाजोगाई' सालेम पठाण डॉ. द्वारकादास लोहिया यांच्या स्मृतीदिनानिमित्ताने कार्यवाह श्री. अनिकेत लोहिया यांच्या मार्गदर्शनाखाली विविध सामाजिक विषयावर व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात आले आहे. आज दि. १९.०९.२०२० रोजी मानवतोक समाजकार्य महाविद्यालय, अंबाजोगाईच्या वतीने डॉ. द्वारकादासजी लोहिया व्याख्यानमालेचे तृतीय पुष्प गुंफताना मा. उल्काताई महाजन, जेष्ठ सामाजिक कार्यकर्त्या, सर्वहारा जनआंदोलन, शरयगड यांनी 'आजच्या काळातील सामाजिक चळवळींचे स्वरूप आणि दिशा' या विषयावर मार्गदर्शन केले. त्या पुढे म्हणाल्या की, चळवळ म्हणजे एका पिढीकडून दुसऱ्या पिढीकडे दिली जाणारी अनुभववाची शिदोरी होय. ज्याद्वारे अन्याय निवारण, व्यवस्था परिवर्तन या

बरोबरच मुल्यवर्धनासाठी जातो. १९९० पासून सामाजिक क्षेत्रात कार्यरत आहेत. समाजाचा सर्वात शेवटचा घटक म्हणजे आदिवासी यांच्या न्याय्य हक्कासाठी जन आंदोलनाच्या माध्यमातून लढा उभारणे गरजेचे आहे. जागतिकीकरणानंतर एकूणच समाजव्यवस्थेत मोठे बदल झाले असून भांडवलवादी व्यवस्थेत उपेक्षितांचे प्रश्न ऐरणीवर आले आहेत. कोरोना परिस्थितीत स्थलांतरीत कामगार जे मोठ्या प्रमाणावर सायकल, शिक्षाच्या माध्यमातून मूळ गावी परतत होते तो एक प्रकारे त्यांचा प्रस्थापित सरकार आणि व्यवस्थे विरोधातील लढा होता. अशा घटकांचे प्रश्न सोडविण्यासाठी सामाजिक चळवळी मोठ्या झाल्या पाहिजेत, त्यांची व्याप्ती राष्ट्रीय तसेच आंतरराष्ट्रीय

►► पान २ वर...

अंमलबजावणी योग्य झाल्यास नव्या शैक्षणिक धोरणातून विकास शक्य - प्राचार्य गणेशचंद्र शिंदे

नांदेड-नव्या शैक्षणिक धोरणात विद्यार्थ्यांना बहुविद्याशाखां- मध्ये शिक्षण घेण्याची संधी आहे. तेव्हा अमलबजावणी योग्य झाल्यास नव्या शैक्षणिक धोरणातून विकास शक्य असल्याचे मत प्राचार्य गणेशचंद्र शिंदे यांनी व्यक्त केले.

मानवलोका समाजकार्य महाविद्यालयाच्यावतीने डॉ. द्वारकादास लोहिया यांच्या स्मृतीप्रित्यर्थ फेसबुक लाईव्ह व्याख्यानमालेचे आयोजन दि. १७ ऑक्टोबर २०२० रोजी करण्यात आले होते. या व्याख्यान-मालेत नव्या शैक्षणिक धोरणाचा प्रामाणिक क्षेत्रातील विद्यार्थ्यांवर होणारा परिणाम या विषयावर यशवंत महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. गणेशचंद्र नरहराव शिंदे यांनी मार्गदर्शन केले.

आपल्या मार्गदर्शनात त्यांनी केन्द्र शासनाने नुकत्याच जाहीर केलेल्या नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणावर प्रकाश

टाकला. नव्या शैक्षणिक धोरणात विद्यार्थ्यांना बहुविद्याशाखांमध्ये शिक्षण घेण्याची संधी आहे. विद्यापीठांवरील असणारा भार कमी करून महाविद्यालयांना स्वायत्तता देण्याची मुभा देण्यात आली आहे. ज्ञानाचे कौशल्यात रूपांतर करणे, रोजगार निर्मितीची क्षमता असणारा विद्यार्थी घडविणे हे या शैक्षणिक धोरणाचे ध्येय आहे.

२०३५ पर्यंत उच्च शिक्षण घेण्याचे एकूण प्रमाण ५० टक्केच्या पुढे नेण्याचे उद्दिष्ट या धोरणात आहे. शैक्षणिक व संशोधन विद्यापीठे स्थापन करणे, पदवीच्या शिक्षणामध्ये मूल्याधारित शिक्षण, पर्यावरण शिक्षण आणि वैश्विक नागरिकत्व या बाबींवर भर देण्यात आला आहे. तीन आणि चार वर्षांचा अभ्यासक्रम अशा दोन स्तरांमध्ये पदवीचे शिक्षण देण्यात येईल. माध्यमिक शाळा उच्चशिक्षणाशी जोडल्या गेल्या तरच नवीन शैक्षणिक

धोरणाचा लाभ होईल. देशाच्या जीडीपीच्या २.८ टक्के खर्च संशोधनावर करण्याचे उद्दिष्ट या शैक्षणिक धोरणात नमूद करण्यात आले आहे. तंत्रज्ञान आधारित व समाजउपयोगी शिक्षण देण्यावर या धोरणात तत्तुदी करण्यात आल्या आहेत. परंतु या धोरणाची अंमलबजावणी सुयोग्य पध्दतीने झाली तरच हे धोरण यशस्वी ठरेल, असेही मत त्यांनी यावेळी व्यक्त केले.

या वेबिनारचे समन्वयक म्हणून प्रा. सुकेशिनी जोगदंड यांनी भाग पाहिले. तसेच रवी खटावकर, इरफान शेख, भाग्यवान, महेश, बिभीषण घाडगे, निरंजन जोगी या तंत्रज्ञांनी तांत्रिक काम पाहिले. मानवलोकाचे कार्यवाह अनिकेत लोहिया, मानवलोका समाजकार्य महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. प्रकाश जाधव यांच्या मार्गदर्शनाखाली हा वेबिनार संपन्न झाला.

महाभारत

लोहिया - विठ्ठलराव बाळकृष्ण

Thursday 2020/09/24

कोरोना संक्रमण स्थितीतही ई-रिसोर्सस हा ज्ञानार्जनाचा उत्तम मार्ग- डॉ. धर्मराज वीर

अंबाजोगाई/प्रतिनिधी (द. महाभारत) डॉ. द्वारकादास लोहिया यांच्या स्मृती दिना निमित्ताने मानवलोका संस्थेमध्ये कार्यवाह श्री अनिकेत लोहिया यांच्या मार्गदर्शनाखाली विविध विषयांवर व्याख्यानमाला शुंखला आयोजित करण्यात येत आहे. दिनांक २२ सप्टेंबर २०२० रोजी मानवलोका समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई येथे डॉ. द्वारकादास लोहिया व्याख्यानमालेचे चौथे पुष्प गुफताना डॉ. धर्मराज वीर, संचालक, ज्ञान स्रोत केन्द्र, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ यांनी

आणि अध्ययन एक आव्हान या विषयावर मार्गदर्शन केले. डॉ. धर्मराज वीर यांनी विद्यार्थी शिक्षक संशोधक यांना संबोधित करताना ई-संशोधनाच्या उपयोग करून ज्ञानार्जनाच्या प्रक्रियेत कसे सहभागी व्हावे याविषयी माहिती पूर्ण मार्गदर्शन केले. यावेळी त्यांनी अनेक राष्ट्रीय तसेच आंतरराष्ट्रीय ई-जर्नल्स, ई-बुक, शोधगंगा इत्यादीची माहिती दिली. विद्यार्थी, शिक्षक तसेच संशोधकांनी प्रश्नोत्तराच्या माध्यमातून ई-संसाधनाचा

▶ पान २ वर...

कोरोना संक्रमण स्थितीतही ...

उपयोग कसा करावा याविषयी जाणून घेतले. वेबिनारमध्ये विविध महाविद्यालयातील प्राध्यापक, ग्रंथपाल, विद्यार्थी, शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी सहभाग नोंदवला.

या वेबिनारचे सूत्रसंचलन ग्रंथपाल डॉ. वनिता माने यांनी केले. कार्यक्रम यशस्वितेसाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. प्रकाश जाधव, सहसमन्वयक प्रा. किसन शिन्गारे, इरफान शेख, भाग्यवान सोळुंके श्री निरंजन जोगी, बिभीषण घाडगे, दीपक कुलकर्णी यांनी विशेष परिश्रम घेतले.

समान कामासाठी समान वेतन असावे-सुभाष लोमटे

नांदेड, (प्रतिनिधी) - डॉ. द्वारकादास लोहिया यांच्या स्मृती दिना

निमित्ताने मानवलोक संस्थेचे कार्यवाह अनिकेत लोहिया यांच्या मार्गदर्शनाखाली विविध विषयावर व्याख्यानमाला शृंखला आयोजित करण्यात आली होती. दि. ३ ऑक्टोबर २०२० रोजी मानवलोक समाजकार्य महाविद्यालय अंबाजोगाई येथे डॉ द्वारकादास लोहिया व्याख्यानमालेचे पाचवे पुष्प गुंफताना सुभाष लोमटे, जेष्ठ

सामाजिक कार्यकर्ते, औरंगाबाद यांनी 'असंगठित कामगारांची सद्यस्थिती व आव्हाने' या विषयावर मार्गदर्शन केले.

आपल्या मार्गदर्शनात पुढे बोलताना म्हणाले की, २०१९ मध्ये भारतीय आर्थिक सर्वेक्षणानुसार ९३ टक्के कामगार हे असंगठित क्षेत्रातील आहेत. १९९१ च्या जनगणनेनुसार ७ टक्के कर्मचारी सरकारी बँका, रेल्वे सारख्या क्षेत्रात काम करतात अशा कर्मचारी यांना सुरक्षितता शासनाकडून मिळते परंतु असंगठित क्षेत्रात काम करणाऱ्या कामगारांना शासनाकडून संरक्षण मिळत नाही. कोरोना काळामध्ये अनेक उद्योगधंदे बंद पडल्यामुळे या कामगारांची सामाजिक आर्थिक स्थिती फारच कमकुवत झालेली आहे. असंगठित क्षेत्रातील बहुतांश नोकऱ्या कमी झालेल्या आहेत. भारतामध्ये असंगठित कामगारांची संख्या ६२ ते ६३ कोटी आहे. कायदा प्रभावी नसल्याने संरक्षण या लोकांना मिळत नाही योजना तयार करून असंगठित कामगारांचे प्रश्न सुट्टार नाहीत तर टोस कायद्याची गरज आहे असे ते म्हणाले. कामगारांच्या कल्याणासाठी केन्द्र सरकार व राज्यसरकारच्या वतीने बजेटची तरतुद केली जाते. बजेट संपली की ती योजना संपली जाते. असंगठित कामगारांसाठी अन्नसुरक्षा, सामाजिक सुरक्षा कायदा व महिला कामगारांविषयी संरक्षण कायदा आणला परंतु या कायद्याची अमलबजावणी व्यवस्थित रित्या होत नसल्यामुळे कामगारांचे शोषण मोठया प्रमाणात होते. शासकीय सेवेत असणाऱ्या चतुर्थ श्रेणी कर्मचाऱ्याएवढे वेतन असंगठित क्षेत्रात काम करणाऱ्या कामगारांना मिळाले पाहिजे असे ते म्हणाले. या वेबिनारचे सूत्रसंचलन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. प्रकाश जाधव यांनी केले. कार्यक्रम यशस्वितेसाठी इरफान शेख, रवी खटावकर, बिभीशण घाडगे यांनी विशेष परिश्रम घेतले.

र अपण करुन आला हाता. का
ण्यात आले. सूत्रसंचालन प्रा. राजाभ
राष्ट्रीय सेवा यांनी तर आभारप्रदर्शन
कार्यक्रमाधिकारी काकडे यांनी केले.
सावंत यांनी प्राध्यापक व कर्मचा
'कोविड - होते.

लोकाशा

संपादन - शिवराज बंधू
मार्गदर्शनाखाली दशाच पात्रप्रथम नम्र, मादो

भाजीपाला विक्रेते, केश कर्तनालय, चर्मकार, स्टेशनरी व्यवसायिकांनी आपला अर्ज उद्या दि. ५ व ६ रोजी सकाळी ९ ते सायंकाळी पाचपर्यंत जमा करण्याचे आवाहन विटकर यांनी केले आहे.

समान कामासाठी समानवेतन असावे -सुभाष लोमटे

अंबाजोगाई, दि. ३ (लोकाशा लोमटे, जेष्ठ सामाजिक कार्यकर्ते, औरंगाबाद यांनी असंगठित कामगारांची सद्यस्थिती व आव्हाने' या विषयावर मार्गदर्शन केले.

आपल्या मार्गदर्शनात पुढे बोलताना म्हणाले की, २०१९ मध्ये भारतीय आर्थिक सर्वेक्षणानुसार ९३ टक्के कामगार हे असंगठित क्षेत्रातील आहेत. १९९१ च्या जनगणनेनुसार ७ टक्के कर्मचारी सरकारी बँका, रेल्वे सारख्या क्षेत्रात काम करतात अशा कर्मचारी यांना सुरक्षितता शासनाकडून मिळते परंतु असंगठित क्षेत्रात काम करणाऱ्या कामगारांना शासनाकडून

संरक्षण मिळत नाही. कोरोना काळामध्ये अनेक उद्योगधंदे बंद पडल्यामुळे या कामगारांची सामाजिक आर्थिक स्थिती फारच कमकुवत झालेली आहे. असंगठित क्षेत्रातील बहुतांश नोकऱ्या कमी झालेल्या आहेत. भारतामध्ये असंगठित कामगारांची संख्या ६२ ते ६३ कोटी आहे. कायदा प्रभावी नसल्याने संरक्षण या लोकांना मिळत नाही योजना तयार करून असंगठित कामगारांचे प्रश्न सुट्टार नाहीत तर टोस कायद्याची गरज आहे असे ते म्हणाले. कामगारांच्या कल्याणासाठी केन्द्र सरकार व राज्यसरकारच्या वतीने बजेटची तरतुद केली जाते. बजेट संपली की ती योजना संपली जाते.

असंगठित कामगारांसाठी अन्नसुरक्षा, सामाजिक सुरक्षा कायदा व महिला कामगारांविषयी संरक्षण कायदा आणला परंतु या कायद्याची अमलबजावणी व्यवस्थित रित्या होत नसल्यामुळे कामगारांचे शोषण मोठया प्रमाणात होते. शासकीय सेवेत असणाऱ्या चतुर्थ श्रेणी कर्मचाऱ्याएवढे वेतन असंगठित क्षेत्रात काम करणाऱ्या कामगारांना मिळाले पाहिजे असे ते म्हणाले. या वेबिनारचे सूत्रसंचलन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. प्रकाश जाधव यांनी केले. कार्यक्रम यशस्वितेसाठी इरफान शेख, रवी खटावकर, बिभीशण घाडगे यांनी विशेष परिश्रम घेतले.